

روزشمار جنگ

پنجشنبه

۴ شهریور ۱۳۶۱

۶ ذیقعه ۱۴۰۲

۲۶ اوت ۱۹۸۲

۵۳

با وجود حملات مکرر هواپیماهای عراق به تأسیسات نفتی ایران در جزیره خارک، یک نفت‌کش سوپر تانکر سوئدی با ظرفیت ۲۷۵ هزار تن، بارگیری خود را با موفقیت انجام داد و راهی آب‌های بین‌المللی شد.

امروز هواپیماهای عراق سه بار در ساعت‌های ۱۷:۴۸، ۱۱:۳۰ و ۱۹:۱۸ به جزیره خارک حمله کردند که با آتش پدافند هوایی مواجه شدند و گریختند.^(۱) در این حملات، تنها در حمله‌ای که در ساعت ۱۱:۳۰ انجام شد، یک موشک شلیک‌شده از هواپیماهای عراقی در آب‌های اطراف جزیره خارک فرود آمد که با صدایی شدید منفجر شد، اما هیچ خسارتی بر جای نگذاشت.^(۲)

خبرنگار جمهوری اسلامی به نقل از یک مقام آگاه گزارش داد که این حملات، تلفات و خساراتی در پی نداشته و اوضاع عادی است. با وجود این حملات، یک نفت‌کش سوپر تانکر سوئدی با ظرفیت ۲۵۷ هزار تن که ساعت ۹ صبح دیروز (۱۳۶۱/۶/۳) پس از ورود به آب‌های این جزیره و برای بارگیری به اسکله "آذرپاد" بسته شده بود، ساعت ۱۵ امروز عملیات بارگیری آن پایان یافت و از اسکله جدا شد. قرار است در ساعت ۲۰ نیز یک نفت‌کش به نام "ال پریرا" با ظرفیت ۲۱۸ هزار تن برای بارگیری وارد این جزیره شود.^(۳)

۵۴

با توجه به تلاش‌های اخیر عراق در حمله به خارک و نقش حساس این جزیره در اقتصاد ایران، امروز هیئتی برای بررسی مشکلات جزیره خارک وارد بندر بوشهر شد و از آنجا به خارک رفت. این هیئت متشکل بود از آقایان احمد توکلی وزیر کار و سخن‌گوی دولت، محمد نمازی وزیر دارایی، محمد تقی بانکی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه و حجت‌الاسلام حسن صانعی از دفتر امام. این هیئت در طول اقامت کوتاه خود در خارک، از نحوه بازسازی و تعمیر تأسیسات آسیب‌دیده نفتی که هدف موشک‌های دشمن قرار

گرفته است، بازدید کرد. در این بازدید، مسئولان نفتی جزیره بر لزوم تقویت سیستم دفاعی و تأمین هلی کوپترهای آتش‌نشانی برای مقابله با حریق‌های احتمالی این جزیره، تأکید کردند. سپس مقرر شد این موارد برای تصمیم‌گیری در هیئت دولت مطرح شود.^(۴)

۵۵

امروز پاسداران انقلاب و عناصر مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف شمال غرب ایران با یکدیگر درگیر شدند. در درگیری مسلحانه‌ای که بین نیروهای سپاه پاسداران و افراد سازمان کومه‌له، در اطراف روستای "دری" در شرق مریوان روی داد، ۶ تن از اعضای کومه‌له کشته شدند. در این درگیری ۲ تن از پاسداران نیز مجروح شدند.^(۵)

در مناطق بوکان و سقز نیز یک خودرو تویوتا و یک کمپرسی نیروهای ایران با مین‌هایی که افراد ضدانقلاب کار گذاشته بودند، برخورد کردند. بر اثر انفجار این مین‌ها، دو تن از نیروهای سپاه و ارتش زخمی شدند.^(۶)

همچنین در حوالی سقز، یک خودرو نظامی تویوتا روی مین رفت و منهدم شد. در این حادثه از نیروهای ایران ۸ تن شهید و ۶ تن مجروح شدند.^(۷)

در پی موفقیت‌های اخیر نیروهای ایران در پاک‌سازی محور صائین دژ از منطقه میاندوآب، ۱۷ تن از اعضای حزب دمکرات تسلیم نیروهای اسلام شدند و سلاح‌های خود را تحویل دادند.^(۸)

۵۶

امروز دو تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق به خانه یکی از پاسداران در محله خاک سفید تهران پارس رفتند و با شلیک گلوله، همسر و دو تن از اقوام وی را شهید کردند. این حادثه فرزند پاسدار نیز مجروح شد.^(۹)

روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه ۱۰ (تهران و حومه) در تشریح جزئیات این حادثه اعلام کرد: «ساعت ۶:۳۰ دقیقه صبح پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۶/۴، دو موتور سوار هوندا ۱۲۵ مسلح به سلاح یوزی، کلت ۴۵ و نارنجک به منزل یکی از برادران سپاهی مراجعه کرده و به داخل خانه یورش می‌برند. منافقین ابتدا به دنبال برادر پاسدار، خانه را جست‌وجو می‌کنند، ولی چون وی در خانه نبود، با شلیک چند تیر به سر همسر وی، او را شهید کرده و تعداد بیش از ۷ تیر یوزی به طرف بستگان آنها که در خانه بودند شلیک می‌کنند که در این حادثه دلخراش اکبر خدادادی و فاطمه اشعری همسر خدادادی [مهمانان صاحب خانه] به شهادت می‌رسند. آنها سپس به طرف کودک خردسال که منصوره نام دارد و بهت‌زده به جریان می‌نگریسته شلیک می‌کنند که تیرها به قفسه سینه و کتف دختر اصابت می‌کند. این دختر دقایقی بعد توسط امت حزب‌الله به بیمارستان منتقل می‌شود. منافقین دقایقی بعد، پس از ارتکاب جرم و غارت منزل متواری می‌شوند.»^(۱۰)

همچنین عناصر این سازمان در خیابان دولت، به‌سوی دو تن از پاسداران کمیته منطقه ۵ تیراندازی کردند که یکی از پاسداران از ناحیه کتف مجروح شد.^(۱۱)

در سبزواری، در درگیری بین یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق و یک پاسدار، فرد وابسته به سازمان کشته و پاسدار مزبور نیز مجروح شد.^(۱۲)

فرمانده سپاه پاسداران منطقه ۴ (استان خراسان) نیز در گزارشی به فرماندهی کل سپاه اعلام کرد که ده تن از افراد باقی‌مانده تشکیلات سازمان مجاهدین خلق سبزواری دستگیر شده‌اند. این افراد به شرکت داشتن در درگیری‌های سبزواری اعتراف کرده‌اند.^(۱۳)

مسئول تشکیلات شاخه جنگل شهر قائم‌شهر، هنگام دستگیری به دست مردم این شهر، با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد.^(۱۴) همچنین یکی از عناصر زیر مرکزیت و مسئول شاخه کوهستان سازمان مجاهدین خلق دستگیر شد.^(۱۵)

۵۷

طرح ترور فرمانده سپاه پاسداران، فرمانده نیروی زمینی ارتش، نماینده امام و امام جمعه اهواز، حاکم شرع دادگاه‌های انقلاب خوزستان، وزیر نفت، استاندار خوزستان و همچنین بیش از ۲۰۰ تن از پاسداران و نیروهای انقلابی که در استان خوزستان تردد داشتند، کشف و خنثی شد. روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی در اطلاعیه‌ای با اعلام این خبر افزود که ۱۴ تن از افراد رده‌بالای سازمان در استان خوزستان کشته یا دستگیر شده‌اند. در این اطلاعیه آمده است: «امت شرافتمند ایران، به دنبال عملیات درهم‌کوبنده "یا حسین فرماندهی" که منجر به متلاشی شدن قسمت اعظم تشکیلات منافقین [در استان خوزستان] شد، در این عملیات ده‌ها تن دستگیر و مجروح شدند و مقادیر معتناهی اسلحه و مهمات و مدارک بسیار مهم درون سازمانی به دست پاسداران اسلام افتاد و چندین طرح ترور و تخریب خنثی گردید.

این افراد که از کادرهای تشکیلاتی و اعضای مهم گروهک منافقین بوده که در چندین مورد ترور و تخریب فعالانه شرکت داشته و با نفوذ در ارگان‌های نظامی اقدام به سرقت مهمات جنگی، شناسایی افراد متعهد نموده همچنین و کلیه اطلاعات خود را از نقاط مهم و استراتژیک جنگی و افراد مسلمان و پیکارگران به دست می‌آوردند و به خارج از کشور ارسال می‌کردند.

به دنبال دستگیری این مزدوران، چندین طرح ترور و تخریب خنثی گردید که به پاره‌ای از آنها اشاره می‌شود:

- ۱- طرح ترور سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی.
- ۲- طرح ترور برادر محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۳- طرح ترور حجت‌الاسلام موسوی جزایری نماینده امام و امام جمعه اهواز.

- ۴- طرح ترور مهندس غرضی وزیر نفت.
 - ۵- طرح ترور حجت‌الاسلام اراکی حاکم شرع استان خوزستان.
 - ۶- طرح بمب‌گذاری در مرکز تجمع بیش از ۲۰۰ تن از پاسداران و بسیجی‌ها که برای شرکت در جنگ به جنوب آمده بودند. [بمب‌گذاری در محل تجمع آنان].
 - ۷- طرح ترور استاندار محترم خوزستان.
 - ۸- طرح ترور چندین نفر از افراد متعهد ارتش جمهوری اسلامی ایران.
 - ۹- طرح انفجار کتابخانه انجمن اسلامی لشکر ۹۲ زرهی.
 - ۱۰- طرح سرقت بیش از ۳۰۰ قبضه اسلحه کلاشینکف از یکی از انبارهای اسلحه.»
- در این عملیات تعدادی از افراد رده‌بالای تشکیلاتی سازمان مجاهدین در استان خوزستان دستگیر شدند.^(۱۶)

سخت‌گویی کمیته انقلاب اسلامی خوزستان ضمن اعلام دستگیری عده‌ای دیگر از افراد نفوذی این سازمان در خطوط مقدم جبهه، درباره اقدامات آنها گفت: «این عده که اکثراً نظامی هستند، به عنوان دیده‌بان توپخانه عمل می‌کردند و قصد داشتند در جبهه‌ها به جای اعلام مواضع دشمن، گرای (نشانی) مواضع پاسداران انقلاب را برای کوبیدن مواضع و محل استقرار آنها به توپخانه ارتش اعلام کنند تا بدین وسیله توپخانه بر روی مواضع سپاه پاسداران اجرای آتش کند و تلفاتی به نیروهای اسلام وارد آید.» وی افزود: «دستگیرشدگان سلاح‌های مورد نیاز سازمان منافقین را از جبهه‌ها تهیه می‌کردند و کلیه اخبار و اطلاعات نظامی و کروکی جبهه‌ها را نیز در اختیار سازمان می‌گذاشتند.»^(۱۷)

۵۸

حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی در پایان سیزدهمین اجلاس این سازمان، از فعال شدن کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی در جنگ ایران و عراق به ریاست احمد سکوتوره رئیس‌جمهور گینه و نقش مستقیم امریکا در حمله اسرائیل به لبنان خبر داد. با پایان یافتن سیزدهمین کنفرانس کشورهای اسلامی در نیامی مرکز نیجر، خبرگزاری فرانسه درباره جو عمومی این کنفرانس علیه امریکا و نقش این کشور در تجاوز اسرائیل به لبنان، گزارش داد: «اکثریت شرکت‌کنندگان در سیزدهمین نشست وزرای خارجه سازمان کنفرانس اسلامی در نیامی نیجر، امریکا را مسئول جنگ لبنان دانستند.» روزنامه جمهوری اسلامی با اعلام این خبر، افزود: خبرگزاری فرانسه با استناد به نوشته‌های روزنامه‌های نیامی به نقل از حبیب شطی دبیرکل کنفرانس، گزارش داد که این مسئولیت به قدری واضح است که هیچ‌یک از هیئت‌های شرکت‌کننده قادر به انکار آن نیستند. این مسئله در قطعنامه نهایی سازمان در مورد تجاوز اسرائیل به لبنان منعکس خواهد شد. این خبرگزاری همچنین درباره ادامه اقدامات این سازمان برای میانجیگری در جنگ ایران و عراق اعلام کرد، حبیب

شطی دبیرکل سازمان اشاره کرد که وی با دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، یک گفت و گوی بسیار طولانی را در چارچوب مأموریت کمیته حسن نیت کنفرانس اسلامی در جنگ عراق و ایران، انجام داده است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، حبیب شطی اشاره ای به پیشرفت مذاکرات میانجیگری نکرده است، اما گفته است که وی به زودی با رئیس کمیته احمد سکوتوره رئیس جمهوری گینه تماس خواهد گرفت و در پی آن، تماس های جدیدی در خصوص موافقت با طرفین درگیر گرفته خواهد شد. حبیب شطی همچنین گفت که کنفرانس آینده وزرای خارجه کشورهای اسلامی، در سپتامبر ۱۹۸۳ در "ذاکا" پایتخت بنگلادش تشکیل خواهد شد و همچنین کنفرانس سران کشورهای اسلامی حدود همین تاریخ در مراکش ترتیب خواهد یافت.^(۱۸)

۵۹

خبرگزاری جمهوری اسلامی متن قطعنامه پیشنهادی هیئت ایرانی به سیزدهمین کنفرانس کشورهای اسلامی را که در آن تجدید نظر کشورهای عضو کنفرانس درخصوص ارتباط سیاسی با امریکا و دعوت به مبارزه ریشه ای با اسرائیل، توصیه شده، چنین درج کرده است: «سیزدهمین کنفرانس وزرای خارجه کشورهای اسلامی منعقد در نیامی در جمهوری نیجر، ۳ تا ۷ ذی القعدة سال ۱۴۰۲ هجری برابر با ۲۲ تا ۲۶ ماه اوت ۱۹۸۲ میلادی با درک وظایف اسلامی تاریخی و با افشای واقعیت تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی و نیات آن علیه ملت فلسطین به عنوان جزئی از نیات آن علیه امت اسلامی و ضدیت با انسانیت و با اعتقاد به اینکه رژیم مزبور جز با حمایت ابرقدرت ها و در رأس آن، امریکا نمی توانست اقدامات جنایتکارانه خود را عملی سازد و با یادآوری اظهارات مقامات امریکایی و تأکید آنها بر اطلاع و همکاری با طرح صهیونیستی جهت نابودی انقلاب فلسطین و با عنایت به نقش توافقی های کمپ دیوید در زمینه سازی جهت این تجاوز مزورانه؛ و بالأخره به منظور برانگیختن روح انقلابی امت اسلامی برای ضربه زدن به دشمن با تمام امکانات انقلابی، ۱- از کشورهای عضو دعوت می کند که امریکا را شیطان بزرگ این دوران بدانند. ۲- دعوت می کند که رژیم صهیونیستی به عنوان سرطانی در کالبد امت اسلامی قلمداد شود که باید به طور ریشه ای با آن مقابله شود. ۳- بر ضرورت اعمال روش های فشار اقتصادی، مالی علیه دولت های پشتیبان تجاوز اسرائیل تأکید می نماید. ۴- از کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی دعوت می کند که در روابط دیپلماتیک خود با ایالات متحده امریکا تجدیدنظر کند. ۵- بر حتمیت راه حل نظامی و وحدت صفوف کشورهای اسلامی در مقابل توسعه طلبی مداوم اسرائیل، تأکید می نماید. ۶- هرگونه طرحی را که تجاوز و نتایج آن را تأیید می کند، محکوم می نماید و خواهان نابودی هر آنچه باب چانه زدن و سازش کاری سیاسی با دشمن را در

جهت محترم نشمردن حقوق اسلامی بگشاید، می‌باشد. ۷- مجدداً بر قطعنامه شماره ۱۰/۱۸ - س - ۷۹ کنفرانس اسلامی پیرامون تعلیق عضویت مصر تأکید می‌نماید. ۸- از دبیر کل کنفرانس اسلامی می‌خواهد که کمیته‌ای برای پیشگیری از تلاش‌های صهیونیستی و صلیبی به‌عنوان دو مسئله مربوط به هم در افریقا تشکیل دهد و راه‌حل‌های مناسب برای این مسئله را پیشنهاد کند. ۹- از دبیرکل کنفرانس اسلامی می‌خواهد گزارش مفصلی پیرامون اجرای این تصمیمات به چهاردهمین کنفرانس وزرای خارجه کشورهای اسلامی تقدیم کند.»

خبرگزاری جمهوری اسلامی توضیحاتی را درباره تغییرات به وجود آمده در قطعنامه پیشنهادی ایران نیز آورده است: «متذکر می‌شود در ادامه بررسی طرح قبلی ایران که در آغاز کار کنفرانس پیشنهاد شده بود، پس از بررسی‌های لازم، آن طرح به‌صورت فوق درآمد و به شکل طرح قطعنامه پیشنهادی بین اعضا توزیع شد و بعد از مباحث مفصل در کمیته‌های مربوطه، مقرر شد ایران، فلسطین و سوریه طرح‌های خود را هماهنگ نموده و به‌عنوان طرح قطعنامه نهایی وزیران خارجه عرضه کنند.»^(۱۹)

۶۰

در بیانیه پایانی سیزدهمین اجلاس وزیران خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی که امروز در نیامی پایتخت نیجر منتشر شد، از عراق و ایران خواسته شد که عملیات نظامی را متوقف کنند و نیروهای خود را بی‌درنگ به مرزهای بین‌المللی و رسمی دو کشور فراخوانند.*

به گزارش آسوشیتدپرس از بیروت، وزیران خارجه کشورهای شرکت‌کننده در این اجلاس اعلام کردند که آنها کار کمیته صلح این کنفرانس را جهت یافتن راه‌حلی عادلانه و شرافتمندانه برای حل و فصل این مناقشه، "بسیار ارج" می‌نهند. این کمیته تحت نظارت احمد سکوئوره رئیس جمهوری گینه قرار دارد.^(۲۰)

رادیو لندن نیز در این خصوص گزارش داد: کنفرانس چهار روزه وزرای خارجه کشورهای اسلامی در نیامی پایتخت نیجر، با انتشار بیانیه‌ای پایان یافت. در این بیانیه مقاومت فلسطینیان در برابر اسرائیل توصیه و سفارش شده است. بر اساس گزارش خبرگزاری عربستان سعودی، وزرای خارجه کشورهای اسلامی تصمیم گرفته‌اند که یک دفتر اسلامی برای تحریم اسرائیل و همکاری نظامی با سازمان آزادی‌بخش فلسطین تشکیل دهند. درباره مسئله جنگ عراق و ایران، در خصوص تشکیل یک گروه نظارت جهت پیشبرد تلاش‌های صلح‌جویانه، توافقاتی به عمل آمد.

* مفاد این بیانیه روز گذشته در کمیته فرعی سیاسی کنفرانس بنابه پیشنهاد کشور مغرب تصویب شده بود.

در این بیانیه، همچنین وزرای خارجه کشورهای عرب درخواست کرده‌اند که نیروهای خارجی بلافاصله از افغانستان خارج شوند.^(۲۱)

خبرگزاری کویت نیز گزارشی از این نشست ارائه کرد. شایان ذکر است که در این گزارش، مسئله جنگ ایران و عراق موضوع اصلی مذاکرات این وزیران خوانده شده و به موضوع طرح شده درباره حمله ارتش حکومت اشغالگر قدس به لبنان و نیز مسئله افغانستان اشاره‌ای نشده است. این خبرگزاری از نیامی گزارش داد که در جلسات چهار روزه این وزیران، ضمن اشاره به جنگ عراق و ایران، از تلاش‌های کمیته حسن نیت اسلامی جهت دستیابی به راه‌حلی عادلانه ستایش شد و وزیران خواستار توقف فوری جنگ ۲۳ ماهه و عقب کشیدن نیروها به مرزهای بین‌المللی شدند. خبرگزاری کویت سپس افزود: کنفرانس با تأسیس یک نیروی ناظر اسلامی جهت نظارت بر تصمیمات بین‌المللی متخذه در این باره توسط سومین کنفرانس سران و شورای امنیت سازمان ملل، موافقت کرد و از کلیه کشورهای مربوطه خواست از هر عملی که ممکن است منجر به تداوم این درگیری شود، امتناع کنند.

آسوشیتدپرس هم در این باره گزارش داد: کنفرانس اسلامی در پایان سیزدهمین اجلاس خود، درخواست ایران برای اعمال تحریم صدور نفت از طرف تمام کشورهای اسلامی علیه آمریکا را رد کرد.^(۲۲)

رادیو دبی نیز اعلام کرد، احمد سکوتوره رئیس‌جمهور گینه و رئیس کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی - که مسئولیت تلاش‌های حسن نیت جهت پایان مسالمت‌آمیز جنگ عراق و ایران را به عهده دارد - امروز با هیئت ایرانی شرکت‌کننده در کنفرانس اسلامی، به ریاست علی‌اکبر ولایتی وزیر خارجه - که برای دیدار رسمی از نیامی به "کوناکری" پایتخت گینه سفر کرده است - مذاکراتی انجام داد. رادیو دبی که این خبر را به نقل از رادیو کوناکری اعلام کرد، افزود: رادیو کوناکری به آنچه که در این مذاکرات مورد بحث قرار گرفته، اشاره‌ای نکرده است، ولی انتظار می‌رود که تحولات جنگ ایران و عراق و مسائلی که برای دو کشور پراهمیت است، مورد بررسی قرار گرفته باشد.^(۲۳)

۶۱

پس از لغو نشست سران کشورهای عضو جنبش غیرمتعهدها در بغداد - که با تلاش ایران انجام شد - عراق خواستار نشست فوق‌العاده وزیران خارجه غیرمتعهدها در بغداد شد که این درخواست نیز با اقدامات سیاسی ایران، در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

امروز "المیرکا" وزیر خارجه کوبا، دیداری چند روزه را از عراق آغاز کرد. وی هنگام ورود به بغداد گفت، این دیدار به‌منظور مشورت با مقام‌های مسئول عراق درباره تحولات اخیر در جنبش غیرمتعهدها و امور مربوط به تشکیل هفتمین کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد می‌باشد.^(۲۴)

روزنامه کیهان نیز به نقل از خبرگزاری رویتر گزارش داد: با اینکه تنها یک هفته به برگزاری اجلاس فوق‌العاده وزیران خارجه عضو عدم تعهد در بغداد باقی مانده است، برخی کشورهای آسیایی عضو عدم تعهد مشروعیت این حرکت عراق را مورد سؤال قرار داده‌اند. یک دیپلمات آسیایی به خبرگزاری رویتر گفت: اگر قرار است اجلاس سران کشورهای غیرمتعهد در بغداد برگزار نشود، عراق مجاز نیست که خواستار برگزاری گردهمایی وزرای امور خارجه این جنبش شود. بعد از اینکه عراق به این نتیجه رسید که در کنفرانس غیرمتعهدها در تاریخ دهم سپتامبر (۱۹ شهریور) به جز چند نفر، اکثریت افراد شرکت نمی‌کنند، پیشنهاد کرد که نشست وزیران امور خارجه در تاریخ دوم و سوم سپتامبر (۱۱ و ۱۲ شهریور) در بغداد تشکیل شود تا محل برگزاری و تاریخ کنفرانس را تعیین نمایند. چند هفته پیش یکی از هواپیماهای جنگی ایران وارد حریم هوایی بغداد شد و نشان داد که بغداد محل امنی برای برگزاری چنین کنفرانسی نیست. این دیپلمات آسیایی افزود: اصلاً ما نمی‌دانیم که قرار است این کنفرانس در مورد چه مسئله‌ای بحث کند! این دیپلمات درباره شرکت وزیران امور خارجه کشورهای عضو جنبش عدم تعهد در این کنفرانس اظهار تردید کرد.^(۲۵)

۶۲

به دنبال رکود در جنگ، درگیری و کشمکش دیپلماتیک ایران و عراق در عرصه دیپلماسی جهانی در خصوص برگزاری اجلاس سران جنبش عدم تعهد در بغداد، به اصلی‌ترین رویارویی دو کشور در روزهای اخیر تبدیل شده است. درحالی‌که عراق در عرصه نبرد زمینی با ایران، پی در پی شکست خورده است، می‌کوشد با برگزاری کنفرانس سران عدم تعهد در بغداد، شکست‌های عملیاتی خود را جبران کند، اما ایران در این عرصه نیز حاضر به پذیرش شکست نیست و می‌کوشد تا مانع از برگزاری این اجلاس در بغداد شود و در عرصه سیاسی نیز عراق را شکست دهد. دفتر سیاسی سپاه پاسداران ضمن تحلیل این واقعه مواضع دو طرف را در این خصوص بررسی کرده است. در تحلیل دفتر سیاسی سپاه آمده است: در حقیقت باید گفت، جنگ از جمله مسائلی است که توانست کنفرانس غیرمتعهدها را از گرداب سقوط نجات دهد. صدام برای تثبیت خود و خاتمه جنگ تلاش می‌کند تا اجلاس سران عدم تعهد در بغداد برگزار شود. از جمله دلایلی که صدام را ترغیب به تلاش برای میزبانی سران جنبش عدم تعهد می‌کند، به دست آوردن صلح از طریق برگزاری این اجلاس است. در این بین، کشورهای متعددی در حمایت از عراق وارد صحنه سیاسی شده‌اند، از جمله این کشورها، دولت یوگسلاوی است که به دلیل منافع اقتصادی بی‌شمار در عراق، از این کشور حمایت کرده و خواهان برگزاری اجلاس غیرمتعهدها در بغداد است. از آنجایی که یوگسلاوی پس از شوروی یکی از طرف‌های مهم بازرگانی عراق در جهان کمونسیت است و طرح‌های عمرانی عراق برای این کشور سود فراوانی را به همراه آورده است، تمایل به برگزاری این کنفرانس در عراق دارد.

در بخش دیگری از این تحلیل، نویسنده تلاش‌های ایران را در سه بخش تجزیه و تحلیل کرده است. بخش اول مربوط به رهنمودهای امام خمینی دربارهٔ اجلاس سران عدم تعهد است. که با عملیات روانی هوشمندانه می‌کوشد سران کشورهای عضو جنبش عدم تعهد را از شرکت در این اجلاس پشیمان کند. ایشان در این خصوص می‌گوید: بعید نیست صدام دست به بمباران محل کنفرانس زده و برای خراب کردن چهرهٔ ایران، گناه آن را به گردن ایران بیندازد. بخش دوم تلاش ایران به عملیات نیروهای نظامی ایران برمی‌گردد. متعاقب طرح موضوع برگزاری اجلاس در بغداد، عملیات ایران در جبهه‌های جنوب با نام "رمضان" آغاز شد و ضربهٔ دیگری را به رژیم عراق وارد کرد. با آغاز این عملیات و اجرای آن در پنج مرحله، ایران اثبات کرد همان‌گونه که قدرت نزدیک شدن به بصره را دارد، توانایی نزدیک شدن به بغداد و تهدید پایتخت عراق را نیز دارد. با اجرای این عملیات به تدریج زمزمه‌های تعویض محل کنفرانس از بغداد به کشور دیگری به گوش رسید و سران کشورهای غیرمتعهد یکی پس از دیگری موافقت خود را با تغییر محل کنفرانس اعلام کردند. تلاش سوم ایران، اعزام هیئت‌های سیاسی مختلف به کشورهای عضو جنبش و تماس با رؤسای این کشورها بود. با توجه به این اقدامات آنچه عاید ایران شد، عدم برگزاری اجلاس سران و تردید در برگزاری جلسهٔ وزیران خارجهٔ غیرمتعهد در بغداد بود.^(۲۶)

۶۳

احقاق حقوق ایران از عراق در جنگ، شرایط ایران برای پایان جنگ و برقراری صلح پایدار در منطقه، تغییر رفتار و عملکرد گروه‌های مخالف نظام جمهوری اسلامی و نگرش مقامات ایران به وضعیت جدید این گروه‌ها، استراتژی ایران در نگاه به شرق و گرایش ایران برای همکاری بیشتر با هند و... محور موضوعاتی است که آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و نمایندهٔ امام در شورای عالی دفاع، در مصاحبه با خبرنگار هفته‌نامهٔ عربیا چاپ لندن - که گرایش آشکاری به حمایت از گروه‌های مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران دارد - در خصوص آنها توضیحاتی داده است. بخشی از این گفت‌وگو چنین است:

سؤال: «چرا کاندیداتوری آقای [مهدوی] کنی برای مقام نخست‌وزیری که به مجلس آورده شد به تصویب پرزیدنت [آیت‌الله] خامنه‌ای نرسید؟»

جواب: «خود آقای [مهدوی] کنی علاقه‌ای به این مقام مهم و پرمشغله نداشت، برای اینکه شما متقاعد شوید باید بگویم به هنگامی که آقای کنی وزیر کشور بود برای اینکه بتواند به کارهای خود نیز برسد از اینجانب نیز کمک می‌خواست، غالباً ایشان در ملاعام اعلام می‌کردند که رئیس‌جمهوری، نخست‌وزیر، رئیس مجلس و همچنین دیگر اعضای شورای عالی قضائی نباید از روحانیون باشند.»

سؤال: «فداییان اکثریت و حزب توده، قانون اساسی را پذیرفته‌اند. با وجود این، اعضای آنها دستگیر شده و یا اعدام می‌شوند و آنها نمی‌توانند نظرات خود را از طریق روزنامه یا نشریات خود منتشر کنند. علت آن چیست؟»

جواب: «نه این حقیقت ندارد، کسانی که از نظر سیاسی در اصول و ایدئولوژی با ما مخالفاند و برای اهداف خویش مبارزه می‌کنند، دستگیر یا اعدام نمی‌شوند، ما آن کسانی را بازداشت می‌کنیم که از تروریسم و خشونت به‌عنوان شیوه‌ای برای مبارزه استفاده می‌کنند، حزب توده و فداییان از خشونت استفاده نمی‌کنند.»

سؤال: «سال گذشته که به ایران آمد، مطالب کمونیستی زیادی در همه جا مشاهده می‌شد. من تحت تأثیر تحمل انقلاب ایران در قبال میزان آزادی‌ها قرار گرفتم، اما امسال این‌طور نیست و این مطالب دیده نمی‌شود. چرا از آزادی بیان، به‌ویژه آزادی بیان عقاید غیراسلامی به‌طور ناگهانی جلوگیری شده است؟»

جواب: «کسی این عده را تحریم نکرده است، این خود آنها هستند که تحت شرایط غالب کنونی از روی عاقبت‌اندیشی و احتیاط ترجیح می‌دهند که خود را محدود کرده و مخفیانه عمل نمایند. ما ادبیات کمونیستی را نه مصادره کرده و نه از پخش آنها جلوگیری می‌کنیم، آنها کتاب می‌نویسند و آن را منتشر می‌کنند و حتی روزنامه‌های آنها منتشر می‌شود، البته پس از کسب اجازه رسمی از دولت.»

سؤال: «اما به هر حال مثل سال گذشته نیست، اگر آنها از چیزی نمی‌ترسند چرا مثل سال گذشته عمل نمی‌کنند؟»

جواب: «اوضاع فرق می‌کند، سال گذشته آزادی‌های زیاد و هرج و مرج وجود داشت، تروریسم و گروه‌های مسلح فعالیت می‌کردند، مجاهدین، رنجبران، پیکار، فداییان که در زمان انقلاب به اسلحه دست یافته بودند، برای ایجاد هرج و مرج و وحشت در میان مردم، آنها را به کار می‌گرفتند. ما بارها از آنها خواستیم تا سلاح‌های خود را تحویل مقامات بدهند، اما گوش آنها بدهکار نبود، برای جلوگیری از فعالیت ضد ملی آنها این گروه‌ها را غیرقانونی اعلام کردیم.»

سؤال: «هنگامی که شما لفظ غیرقانونی را به کار می‌برید، آیا منظور شما موافقت با قانون اساسی است یا بر اثر جبر شرایط این مطلب را می‌گویید؟»

جواب: «هر دو، البته قانون اساسی اجازه وجود گروه‌های مسلح را نمی‌دهد، البته فعالیت احزاب سیاسی آزاد است.»

سؤال: «شما در یک سخنرانی عمومی اعلام کردید که کمونیست‌ها و منافقین ظرف سه ماه تصفیه خواهند شد، عکس این مسئله صورت گرفته است، آنها با کسب محبوبیت بیشتر، بر تعداد هواداران خود افزوده‌اند، این تحولات را چگونه می‌بینید؟»

رئیس مجلس در مصاحبه با مجله عربیا:
اگر صدام مایل به برقراری صلح است، باید نیروهایش
را از ایران بیرون ببرد.

جواب: «این طور نیست، شما اشتباه می‌کنید، از فعالیت آنها جلوگیری شده و ما آنها را خُرد کرده‌ایم، آنها مدعی بودند که یک‌صد هزار نفر عضو دارند که دروغ بود، در کمتر از سه ماه ما توانستیم اعمال شنیع آنها را متوقف کنیم و ما اعتقاد داریم که آنها دیگر نمی‌توانند به یک اقدام تهاجمی وسیع علیه حکومت دست بزنند؛ آنها تقریباً به صفر رسیده‌اند و در انتخابات اخیر، رئیس‌جمهور با ۱۶ میلیون رأی انتخاب شد. شما چگونه می‌گویید که اکنون آنها حامیان بیشتری را به دست آورده‌اند؟»

سؤال: «چرا در انتخابات ریاست‌جمهوری کاندیداهای دیگر احزاب دیده نمی‌شد؟»

جواب: «برای اینکه افراد غیرمسلمان نمی‌توانند کاندیدا بشوند.»

سؤال: «بمب‌هایی که باعث قتل [آیت‌الله] بهشتی و [آقای] محمدعلی رجایی شد، توسط دوستان آنها [نفوذی‌های گروه‌های ضد انقلاب] کار گذاشته شده بود، آیا شما اطمینان دارید که دوستان آنها اکنون در میان شما نیستند؟»

جواب: «نه ما مطمئن نیستیم. در عرض سه سال پس از انقلاب آنها در داخل ما نفوذ کرده و تا کنون نیز چهره خود را نشان نداده‌اند، ما در ابتدا از فعالیت آنها جلوگیری نمی‌کردیم، اما اکنون نمی‌توانیم چنان نظرات ملایمی را داشته و بنابراین باید مراقب باشیم.»

سؤال: «مردم می‌گویند که آیت‌الله لاهوتی به دست رژیم کشته شد، نظر شما در این مورد چیست؟»

جواب: «نه این درست نیست، پسر وی که عضو مجاهدین بود دستگیر شد، خانه آیت‌الله لاهوتی مورد بازرسی قرار گرفته و شواهدی دال بر فعالیت‌های ضد‌مردمی فرزند ایشان از آنجا به دست آمد، دو بار از آیت‌الله لاهوتی خواسته شد تا با حضور در دادگاه انقلاب پاره‌ای از مسائل را توضیح دهند و این مسائل به سلامت ایشان ضربه زد و ایشان برای سومین مرتبه سکت قلبی کرده و فوت کردند، من آن را کاملاً می‌دانم از این جهت که من یکی از منسوبین ایشان هستم، از این مطالب مطلع هستم.»

سؤال: «شما بنی‌صدر را "گل همیشه بهار" توصیف کردید، اکنون چه احساسی دارید؟»

جواب: «راستی من این حرف را زدم؟! نه ما مخالف کاندیداتوری ایشان برای ریاست‌جمهوری بودیم، ما با وی مخالف بودیم. هنگامی که ایشان رییس‌جمهور شد، ما

بالاجبار با ایشان همکاری کردیم. پس از آن وی به لاف زدن درباره نظرات متکبرانۀ خود پرداخت و ما بار دیگر با وی مخالفت کردیم. سرانجام وی با رأی مجلس از کار برکنار شد. من شخصاً با وی و افکارش مخالف بودم، او می‌گفت که از امام خمینی پیروی می‌کند اما خلاف آن را انجام می‌داد و با تروریست‌ها همکاری می‌کرد.»

سؤال: «پس از انقلاب و به ویژه پس از شروع جنگ با عراق، تولید نفت ایران کاهش یافته است، شما چگونه می‌خواهید به احیای صنعت نفت ایران بپردازید و مایلید با کدام کشور در این مورد همکاری نمایید؟»

جواب: «خب، این مشکل بزرگی نیست، ما کارخانه‌های متعددی داریم، تنها پالایشگاه نفت آبادان خسارت دیده است. باید ببینیم چه مقدار وسایل یدکی در انبارهای خود داریم؛ اگر این وسایل کافی باشند، ما به دست خود، آنها را به راه خواهیم انداخت. تکنوکرات‌های ایران خود می‌توانند طرح بازسازی و اجرای آن را به عهده بگیرند. اگر به مشکلی برخورد کنیم، آنگاه بررسی خواهیم کرد که کدام کشور می‌تواند نیاز ما را برآورده کند و از آن کمک خواهیم خواست.»

سؤال: «شما سیاست "نه شرقی نه غربی" را اعلام کرده‌اید، در حال حاضر شما با مشکلات اقتصادی و سیاسی عظیمی مواجه هستید؛ به نظر می‌آید که شما علاقه‌مندید برای خروج از این بن‌بست با کشورهای اروپای شرقی و حتی با شوروی قرارداد امضا کنید. آیا شما برای عبور از این بحران با هند همکاری خواهید کرد؟»

جواب: «به وضوح نظر خود را درباره هند به شما بگویم، وقتی ما می‌گوییم "نه شرقی نه غربی"، ما هند را شامل آن نمی‌دانیم، هند از نظر ما کشور مستقلی است که دور از مشاجرات شرق و غرب می‌باشد، ما همیشه از سیاست همکاری با هند پیروی کرده‌ایم. حتی در آن صورت هم هدف شعار ما (نه شرقی، نه غربی) عدم همکاری با هیچ‌یک از طرفین نیست، بلکه ما سلطۀ هیچ‌یک از طرفین را نمی‌پذیریم. ما صمیمانه می‌خواهیم که با تمام کشورها رابطه داشته و ترجیح می‌دهیم که در تصمیم‌ها و اعمال خود مستقل باشیم.»

سؤال: «هند با شوروی پیمان دوستی دارد، ولی تسلط [شوروی] را هم نمی‌پذیرد، آیا شما هم مایلید بر این منوال به طرف شوروی حرکت نمایید؟»

جواب: «در آن مورد ما موافقت‌نامه‌هایی با شوروی داریم و مایلیم با این کشور یا دیگران موافقت‌نامه‌های بیشتری داشته باشیم، مشروط بر آنکه مطمئن شویم که آنها قصد تحمیل نظرات خود را بر ما ندارند.»

سؤال: «گفته می‌شود که ذخیره ارزی شما تنها ۱۵ میلیون دلار است، اما مشکلات عظیم شما با این مقدار پول حل نخواهد شد.»

جواب: «این مشکل واقعی نیست. وقتی ما حس کنیم که به ارز بیشتری نیاز داریم، نفت بیشتری تولید خواهیم کرد و برای افزودن بر ذخایر ارزی خود، از درآمد نفت استفاده خواهیم کرد. سیاست کنونی ما را معاملات تجاری تهاطری و هدر ندادن نفت تشکیل می‌دهد.»

سؤال: «جنگ با عراق برای شما مشکل ایجاد کرده و باعث تضعیف کشور شما شده و به نفع امپریالیست‌ها و دشمنان انقلاب ایران بوده است، لطفاً در این مورد توضیح دهید؟»
جواب: «البته همین‌طور است که می‌فرمایید، این جنگ خسارات زیادی برای دو کشور ایران و عراق به بار آورده است، اما این جنگ بر ما تحمیل شد، ما خواستار جنگ نبودیم، ما اعلام کردیم که به قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر احترام می‌گذاریم. اینکه صدام خواهان صلح است، دروغ می‌گوید، اگر او واقعاً مایل به برقراری صلح است، باید نیروهایش را از ایران بیرون ببرد، عراق باید به‌عنوان متجاوز محاکمه شود و صدام باید برود. تنها در این صورت است که جنگ تمام خواهد شد، در غیر این صورت ما برای کسب حقوق خود مجبوریم بجنگیم، راه دیگری برای خروج از این مسئله وجود ندارد.»

سؤال: «درباره ایران نظری وجود دارد مبنی بر اینکه، نخبگان حاکم بر ایران خواستار پایان جنگ نیستند تا بتوانند نظرات مردم را از مشکلات داخلی به مسائل خارجی منحرف کنند؟»

جواب: «این دروغ محض است. این جنگ، بی‌خانمانی دو میلیون خانوار را باعث شده است. پالایشگاه‌های نفتی تعطیل شده‌اند، بسیاری از صنایع کار خود را تعطیل کرده و کارگران آنها بدون انجام کار، حقوق خود را می‌گیرند. جوانان ما به جای کار در کارخانه‌ها، در جبهه‌ها مشغول جنگ می‌باشند؛ مقدار معتناهی پول صرف خرید سلاح‌های جنگی از کشورهای خارجی می‌شود؛ این پول‌ها را می‌توان در صنایع و رشد اقتصادی کشور سرمایه‌گذاری کرد. اگر ما بتوانیم این جنگ را امروز خاتمه دهیم، بهتر از فردا است. این ملت انقلابی خود را تسلیم زور نخواهد کرد. صدام هم باید خاک ایران را ترک کند و هم از قدرت کناره‌گیری نماید.»

سؤال: «تعداد زیادی از مردم ایران در قبل و بعد از انقلاب و در جنگ کنونی کشته شده‌اند. جوانان ۱۶ تا ۱۸ ساله بخش عمده تلفات شما را تشکیل می‌دهند، آیا این مسئله بر آینده کشور تأثیر نخواهد گذاشت و در کشور تنها خردسالان و افراد سال‌خورده باقی خواهند ماند؟»

جواب: «این اشتباه است. ما ده میلیون محصل داریم. در حین و بعد از انقلاب، هم از تحصیلکرده‌ها و هم از افراد بی‌سواد به شهادت رسیدند. هیچ کس از رقم دقیق خبر ندارد، اما می‌توان گفت که حدود ۴۰ هزار تا ۵۰ هزار نفر به علت انقلاب به شهادت رسیدند و

تقریباً همین حدود هم در جنگ جان خود را از دست دادند. برای یک ملت جوان و آزاد انقلابی، این رقم مهمی نیست، اما پیام خون آنها، ما را بر آن می‌دارد تا در راه آزادی، پیشرفت، بی‌نیازی و اسلام گام برداریم.»

سؤال: «شما کشتار مبارزان آزادی‌خواه در زمان رژیم شاه را محکوم می‌کنید، اما اعدام سعادت و سعید سلطان‌پور را چگونه توجیه می‌کنید؟»

جواب: «آنها تروریست‌های مسلح بودند، ما در جنگ با عراق هستیم، اما آنها مشغول کشتن افرادی همچون دکتر بهشتی و محمدعلی رجایی بودند.»

سؤال: «آیا موج کشتارها با اعدام سعادت شروع نشد؟»

جواب: «نه، آنها خیلی پیش‌تر [از اعدام سعادت] دست به مبارزه مسلحانه زده بودند و سعادت نیز از داخل زندان با آنها همکاری می‌کرد. ... سعادت جاسوس روس‌ها بود که اسناد ما را به شوروی می‌فروخت.»

سؤال: «اختلافات شما با مجاهدین چیست؟ آنها مسلمان هستند و میان اسلام و کمونیسم شباهتهایی وجود دارد، هر دو به اصل برابری بشر اعتقاد دارند.»

جواب: «این سؤال را باید از آنها [مجاهدین] بپرسید، اگر آنها با ما اختلاف نداشتند و مسلمان هستند، پس چرا با ما می‌جنگند؟!»^(۲۷)

۶۴

امریکا برای مقابله با تهدیدهای ایران، در پی فرصت است تا مانورهای محدود نظامی را در عمان افزایش دهد. روزنامهٔ تایمز چاپ لندن، در گزارشی، با بیان این مطلب نوشت: درخواست ایران برای یک تحریم نفتی از سوی کشورهای اسلامی و دیگر مجازات‌ها علیه امریکا به‌خاطر حمایت آن کشور از اقدامات اخیر اسرائیل است که به این همکاری تحرک بخشیده است. امریکا معتقد است که برگزاری مانور در عمان به‌منزلهٔ هشدار است در این مورد که چنانچه ایران به‌طور جدی کشورهای میانه‌رو عرب دوستدار امریکا را در معرض تهدید قرار دهد، امریکا بیکار نخواهد نشست.^(۲۸)

رادیو اسرائیل نیز در این باره از قول مقام‌های وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: آنها از تلاش‌های جمهوری اسلامی ایران برای صدور تئوری انقلاب خود به کشورهای عرب حوزهٔ خلیج فارس و همچنین از خطرات احتمالی شوروی در این منطقه، نگران‌اند.^(۲۹)

۶۵

وضعیت اقتصادی عراق با نگاه تطبیقی به صدور نفت این کشور قبل و بعد از حمله به ایران، موضوع تفسیر دفتر سیاسی سپاه پاسداران است که به طور تفصیل بدان پرداخته است: «تولید نفت عراق که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران کم‌تر از ۲/۵ میلیون بشکه در روز بود، بعد از پیروزی انقلاب به بیش از سه میلیون بشکه در روز افزایش یافته و با

درآمدهای ارزی حاصل از آن واردات کالاهای مصرفی و تجمعاتی افزایش یافته و با سیاست‌های پولی و تزریق پول به اقتصاد عراق، قدرت خرید مردم را به‌طور مصنوعی بالا برده و سعی در ایجاد رفاه نسبی و به وجود آوردن فرهنگ مصرفی در بین مردم کردند. با شروع و گسترش جنگ، بیش از ۴۰ درصد از نیروی کار عراق به جبهه‌ها اعزام شدند و علاوه بر آن باعث شد به علت ناامنی، و اعزام کارگران به جبهه‌ها نه تنها افراد جدیدی برای کار به عراق نیایند، بلکه کثیری از افراد شاغل هم به طرق گوناگون از عراق خارج شوند. ... علاوه بر این، با شروع جنگ تنها راه دریایی عراق (اروندرو) [به خلیج فارس] مسدود شده و [این مسئله در کنار] عدم اجازه سوریه برای صدور نفت عراق از خاکش، باعث [شد] تا صادرات نفت این کشور شدیداً کاهش یافته (بین ۴۰۰ هزار و یک میلیون بشکه در روز) که باعث ناچیزی درآمد ارزی‌اش نسبت به هزینه سرسام‌آور شد. اعزام نظامیان و دیگران به زور پول و مادیات به جبهه و همچنین واردات تسلیحات و مهمات جنگی از همه کشورهای تولیدکننده، اعم از شرق و غرب (فرانسه، شوروی، آلمان، امریکا و...)، نیز بار اقتصادی سنگینی بر دوش رژیم عراق نهاد.

... [در چنین شرایطی] علاوه بر کمک‌های غیررسمی، بیش از ۴۰ میلیارد دلار از طرف حکومت‌های منطقه، مانند کشورهای عربستان و کویت، به عراق کمک رسمی شد. این مبلغ، علاوه بر کمک‌های جنسی، تدارکاتی، در اختیار قرار دادن جاده‌ها، بیمارستان‌ها، کامیون‌ها، کشتی‌ها، آمبولانس‌ها، تسلیحات و نیروهای نظامی بود که اغلب اعلام نشده‌اند. نشریه اقتصادی میدل‌ایست می‌نویسد، صادرات انگلیس به عراق دو برابر افزایش یافته و همچنین سطح مبادلات اقتصادی عراق با امریکا از شروع جنگ تا کنون با ۲۶ درصد افزایش، به ۹۱۴ میلیون دلار رسیده است. ... نشریه امریکایی تایم در قسمتی از گزارش مشروح خود از اوضاع عراق می‌نویسد، در صورت سقوط بصره، تمام اروپای غربی و ژاپن به لرزه در خواهند آمد. یک مقام عالی‌رتبه غربی می‌گوید، سقوط بصره بازار بورس فرانکفورت را درهم خواهد شکست. ... ژاپنی‌ها نیز ۵ میلیارد دلارشان بستگی به دوام صدام دارد، فرانسه هم خیلی عقب نمانده و امریکا هم در یک موضوع یک میلیارد دلاری درگیر است»^(۳۰)

روزنامه کیهان هم به نقل از مجله اقتصادی میدل‌ایست دایجست درباره ارزش قراردادهای حکومت عراق در سال گذشته، نوشت: عراق در سال گذشته از نظر عقد قرارداد و ارزش آنها در خاورمیانه، مقام اول را به دست آورد و از عربستان سعودی جلو افتاد. ارزش قراردادهایی که عراق در سال ۱۹۸۱ بسته است، بالغ بر ۲۳ میلیارد و ۲۰ میلیون دلار بود، درحالی‌که ارزش قراردادهای عربستان سعودی به ۲۱ میلیارد و ۸۵ میلیون دلار رسید.^(۳۱)

۶۶

هفته‌نامه "یانکی" چاپ ترکیه، در مقاله‌ای با عنوان "هراس شرکت‌های چند ملیتی از ادامه جنگ ایران و عراق" نوشت: «حمله جدید ایران به داخل خاک عراق [عملیات رمضان] به‌منظور سرنگون کردن رژیم بعث صدام حسین، شرکت‌های اروپایی و ژاپنی را به‌شدت به وحشت انداخته است. این شرکت‌های چندملیتی که میلیاردها دلار در صنایع مختلف کشورهای خلیج فارس سرمایه‌گذاری کرده‌اند، از اینکه اختلالاتی در کارخانه‌ها به‌سبب تحرکات ایران به وجود آید، در نگرانی هستند. یک متخصص نفتی ایتالیایی در این مورد می‌گوید: "اخیراً شاهد دگرگونی و تغییر و تحولات زیادی در خاورمیانه بوده‌ایم." یک مقام دیگر از شرکت فرانسوی می‌گوید: "من نمی‌خواهم به تشویش‌ها دامن بزنم، اما اگر جنگ ایران و عراق گسترش یابد، فاجعه عظیمی به بار خواهد آمد." این شرکت فرانسوی در حال حاضر نیمی از کار یک پروژه ۶۶۰ میلیون دلاری را در بغداد به اتمام رسانده است. از طرف دیگر، منابع دیپلماتیک ایران در کشورهای خلیج فارس احتمال پایان یافتن جنگ دو ساله این کشور با عراق را در آینده نزدیک ممکن نمی‌دانند. درعین حال، درحالی‌که جنگ به مناطق باتلاقی در داخل خاک عراق کشیده شده است، نیروهای دو طرف به‌شدت و با تمام قدرت سعی در حفظ مواضع خود دارند.»^(۳۲)

روزنامه اقتصادی "هندلز بلات" چاپ آلمان نیز به نقل از یک هفته‌نامه چاپ ترکیه درباره اقدام دولت عراق در خارج کردن دارایی‌های ارزی خود از ژاپن، می‌نویسد: «عراق کلیه ذخایر ارزی "ین" خود را از ژاپن خارج کرده است تا بتواند مخارج جنگی خود با ایران را تأمین کند. موجودی ارزی عراق در ژاپن تا آخر ژوئن [خرداد ۱۳۶۱] ۱۳۰ میلیارد ین (۵۰۹/۸ میلیون دلار) بوده است، در صورتی‌که همین رقم در فوریه [بهمن‌ماه ۱۳۶۰] ۱۵۰ میلیارد ین (۵۸۸/۲ میلیون دلار) بوده است.»^(۳۳)

۶۷

نشریه ویژه خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از مقام‌های آگاه نظامی، درباره کمک کشور فرانسه و کشورهای منطقه به عراق گزارش داد: عراق در هفته گذشته ۴۰۰ دستگاه تانک تی ۵۵ از لهستان و تعدادی موشک ضدهوایی "کروتان ۱" و موشک‌های ضدتانک که روی هلی‌کوپتر نصب می‌شود از فرانسه تحویل گرفته است. طبق این گزارش، کمک‌های تسلیحاتی رژیم‌های منطقه به صدام نیز همچنان ادامه دارد و طی چند روز گذشته تجهیزات نظامی فراوانی شامل ۷۸ خودرو حامل مهمات و اسلحه از عربستان و اردن در اختیار عراق قرار گرفته است.»^(۳۴)

امروز نیز ۶۰ دستگاه انواع تانک و چند کامیون حامل مهمات ارسالی از عربستان، از طریق جاده "صفوان" کویت وارد پادگان "الشعبیه" عراق شد.^(۳۵)

۶۸

مجاهدین عراقی امروز در استان سلیمانیه دو عملیات ایذایی علیه نیروهای نظامی عراق انجام دادند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، مجاهدین مسلمان عراقی در یک عملیات موفقیت‌آمیز یک پایگاه نظامی نیروهای بعثی را نزدیکی شهر سلیمانیه عراق تصرف کردند و کلیه سلاح‌ها و مهمات آن را به غنیمت گرفتند.^(۳۶)

همچنین به گزارش این خبرگزاری، در این روز، مجاهدین مسلمان عراقی با پرتاب یک نارنجک به داخل یک وسیله نقلیه حامل مأموران امنیتی رژیم صدام - که به طرف شهر سلیمانیه حرکت می‌کرد - دو تن از آنان را به هلاکت رساندند.^(۳۷)

۶۹

نیروهای داوطلب مردمی با حضور در جبهه‌های جنگ، توان دفاعی ایران را افزایش می‌دهند و زمینه را برای عملیات آینده ایران فراهم می‌کنند. در چهار روز اول شهریورماه، نیروهای داوطلب مردمی (بسیج) از شهرهای تبریز، ارومیه، اصفهان، اردبیل، اردستان، مراغه، محلات، پارس‌آباد مغان، خلخال، نقده و مبارک‌آباد اصفهان برای پیوستن به نیروهای رزمنده، عازم جبهه جنگ شدند.^(۳۸)

۷۰

یکی از نشریات داخلی سپاه پاسداران درباره اقدام جبرانی برخی اسیران عراقی در اردوگاه حشمتیه تهران نوشت: «بیش از ۴۰ نفر از اسرای عراقی اردوگاه حشمتیه سه روز است که برای اعزام به جبهه‌های جنگ دست به اعتصاب غذا زده‌اند. این گروه همچنین خواهان اهدای خون خود به مجروحان سپاه اسلام هستند.»^(۳۹)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۶/۴

- ۱- سند شماره ۱۶۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای عملیاتی از ستاد مشترک ارتش (مرکز فرماندهی) به ریاست ستاد مشترک ارتش، شماره ۳۱۸، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۲.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۳، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۳- مآخذ ۲، صص ۶ و ۵، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۴- مآخذ ۲، ص ۱۴، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۵- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، "رویدادها و تحلیل"، نشریه شماره ۴۳، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۲۲.
- ۶- سند شماره ۷۲۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه ۷ به اطلاعات عملیات مرکز، ۱۳۶۱/۶/۸.
- ۷- سند شماره ۰۷۲۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۸- سند شماره ۱۶۷۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات واحد اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱.
- ۹- همان، ص ۲.
- ۱۰- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۶، ص ۲.
- ۱۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۶۲، ۱۳۶۱/۶/۷، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۶.
- ۱۲- مآخذ ۱.
- ۱۳- سند شماره ۶۴۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ (مشهد) به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۱۴- مآخذ ۵، ص ۲۱.

- ۱۵- سند شماره ۷۲۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ اطلاعات، به ستاد مرکزی اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۸.
- ۱۶- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۲.
- ۱۷- مأخذ ۲، صص ۳ و ۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۱۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۶، ص ۱۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۹- همان.
- ۲۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۶۱، ۱۳۶۱/۶/۶، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۲۱- همان، ص ۱۷، رادیو لندن، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۲۲- همان، ص ۹، نیامی، خبرگزاری کویت، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۲۳- همان، ص ۲۹، بخش عربی رادیو دبی، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۲۴- همان، صص ۲۹ و ۳۰، بخش عربی رادیو دبی، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۲۵- مأخذ ۱۶، ص ۲، خبرگزاری رویتر.
- ۲۶- مأخذ ۵، ص ۵۱ - ۴۶.
- ۲۷- مأخذ ۲، ص ۲۹ - ۲۴، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۲۸- مأخذ ۲، ص ۱۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۲۹- دفتر سیاسی نماینده امام در سپاه، "رویدادها و تحلیل"، نشریه شماره ۴۴، ۱۳۶۱/۶/۲۲، ص ۵۲، رادیوی رژیم اشغالگر قدس، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۳۰- مأخذ ۵، صص ۳۹ و ۴۰.
- ۳۱- مأخذ ۱۶، ص ۲۰، خبرگزاری اوپک.
- ۳۲- مأخذ ۲، صص ۳ و ۴، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۳۳- مأخذ ۲، صص ۶ و ۷، بُن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۳۴- مأخذ ۲، ص ۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۳۵- سند شماره ۱۷۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، طرح و برنامه عملیات، ۱۳۶۱/۷/۵، ص ۷، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - اطلاعات عملیات.
- ۳۶- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۱۰، ص ۳.
- ۳۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۷، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳۸- مأخذ ۱۶، ص ۳؛ و- مأخذ ۱۰، ص ۱۴.
- ۳۹- مأخذ ۵، ص ۲۲.